

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrlet 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novi knezoškof lav. škofije.

Veseli glas prinese dnes „Slov. Gospodar“ svojim ljubim bralcem ter jim naznani, gotovo v njih največje zadostenje, v teh vrstah imenovanje novega knezoškofa lavantinske škofije.

Sedaj je namreč že vesela resnica, da so naš prihodnji knezoškof preč. gospod

DR. MIHAEL NAPOTNIK,

kn. šk. konsistorijalni svetnik, c. kr. dvorni kaplan in ravnatelj v c. kr. zavodu za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

Dne 26. oktobra, če ostane pri tem, vrši se že v Solnemgradu Njih potrjenje in dne 27. potem Njih posvečenje v knezoškofa lav. škofije.

Novi knezoškof so pač našim bralcem že znani, večim po lici, drugim pa vsaj po spisih, ki smo jih v svojem času prinesli ali pa smo o njih govorili v teh listih, vendar pa upamo, da jim še ustrezemo, ako popišemo dnes, vsaj v kratkih črtah, doslenje življenje in delovanje prihodnjega knezoškofa.

Pri „Lipakah“ na Tepanjskem vrhu, osojnem svetu malo višje od Konjic, porodili so se dne 20. septembra 1850 in prve nauke so dobili pač doma pri svojih pobožnih starših, ljudske šole pa so obiskali v Konjicah, latinske v Celji in bogoslovne v Mariboru. Ni nam treba reči še posebej, da vse in po vsem izvrstno. Latinske šole so skončali leta 1871 ali po njih šli so služiti cesarja, kot enoletni prostovoljec, nekaj mesecev v Celovci, ostale pa v Gradci in potem so vstopili v bogoslovje v Mariboru. V mešnika so jih posvetili raj. knezoškof že leta 1875, tedaj po 3. letu bogoslovja in dne 1. avg. 1876 poslali so jih za II. kaplana v Vojnik. Ne za dolgo, kajti že dne 30. septembra podali so se mladi g. kaplan iz Vojnika v daljni Dunaj, v c. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov, izučiti se za doktorja bogoslovja.

Leta 1878. pa so se jim pretrgale študije ter so šli, kot c. kr. vojaški kapelan, doli v Bosno. Ondi jih je služba držala skorej celo leto in so nekoliko dogodke svoje v tem času popisali tudi v teh listih. Dne 19. novembra 1880 dostali so svoje stroge skušnje ter so si priborili, sedaj v miru, naslov doktorja sv. pisma. Zatem so prišli dne 27. novembra mladi doktor za kaplana v Sevnico, ali že dne 31. januarja 1881 so se preselili k stolni cerkvi v Mariboru za korvikarija in kateheta na ljudskih šolah v mestu. Njih ljubeznjivosti in gorečnosti tako v cerkvi pri pridigah, kakor pri podučevanju v šoli se čudijo še sedaj vsi, ki so slišali učenega g. korvikarija.

Ali tudi v tej službi niso ostali dolgo, samo do dne 30. septembra 1881, potem pa so dobili službo profesorja cerkv. zgodovine in prava v bogoslovji in nekaj let potem še tudi modroslovja. Kmalu za tem so postali podravnatelj v kn. šk. duhovnišči in vse to do dne 16. aprila 1885. V tem so pa dobili klic od Nj. veličanstva, svitlega cesarja za c. kr. dvornega kaplana in ravnatelja v c. kr. zavodu za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

Rajnemu knezoškofu so bili ljubeznjivi doktor čisto posebno pri srci ter so jih pa kratki spremljali na potovanji, najprej doli v Italijo, potlej pa gori v Solnograško. Postali so na to dne 16. aprila 1885 kn. šk. duh. in potem 1. februarija 1888 konsistorijalni svétnik lav. škofije.

Iz teh kratkih črtic lahko vidi človek, da naš prihodnji škof niso našli v svojem življenji veliko mirú, ampak so v vsaki svoji službi imeli veliko dela. Pri vsem delu pa so si še vendar-le utrgali časa, da so spisali marsikatero lepo delo, n. pr. pridigo pri pogrebu č. g. Fr. Juvančiča, dekana v Novi cerkvi, o novi sv. meši č. g. o. Leop. Napotnika v Konjicah razprave: o imenih Konjiške nadžupnije, o slovstvu bosanskih frančiškanov, o cerkv. shodi lav. škofije, o življenji sv. Viktorina i. dr.

Če pa naj opustimo dnes tudi vse dalnje razpravljanje o dosedanem delovanji novega knezoškofa, toliko smemo reči z vso pravico, da gleda na nas, na naše kat. ljudstvo, kaj ga biva v lav. škofiji, vse eno, ali v mestih, trgih ali po vaséh, ljubi Bog skozi veliko okno v tem, da nam za knezoškofa pošlje gospoda, ki imajo odprto srce „za vero, dom, cesarja“.

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

8. Temu upravnemu poročilu še nekoliko aforističnih misli in vodil!

Naši družbi se v časih očita, da ni dovolj verska, v časih zopet, da ni dovolj narodna, v časih pa, da je preveč verska in narodna. Torej nekoliko besed, da to ovržem in preprečim bodoča sumničenja. Pred vsem poudarjam, da naša družba zavzema edino-pravo stališče slovensko, — tisto, katero sta pred tisoč leti slovenskim rodovom odkazala sveta blagovestnika Ciril in Metod; da so se ga oni držali, ne bi bili postali „sluge narodom“.

Naša družba faktično deluje v Ciril-Metodovem duhu. In kak je ta duh? Skratka: katolišk in naroden, isto, kar izrekajo naša pravila. Gospôda moja! Društveni zavodi so že konfesionalni, in med Slovenci tudi drugače biti ne more in ne sme. Že sedanji šolski zakon zahteva versko-nravno vzgojo. Vodstvo je prepričano: Ako se v nežna otroška srca ne vsadi strah božji, krepost, pokorščina do roditeljev in raznih oblastev itd., naj se mlade glavice še tako napolnijo z raznimi predmeti, je šola zgrešila svoj glavni namen, kajti ona ni samo učilnica, nego tudi — in to še posebno — vzgojilnica. In, gospôda moja! Noben pedagog — tudi novodobni prosvetitelj Dittes — še ni ovrigel staroveškega pedagoga Salomona, ki je vzgojilnici zapisal na pročelje: „Initium sapientiae, timor Domini!“

In če bi danes interpelovali prečastno učiteljstvo po slovenskih pokrajinah: da-li hoče to religijozno, to etiško stališče izpodmakniti,

v svesti sem si, da bi odjeknil glas: „ne, ne!“ kajti v nasprotnem slučaju izpodmaknili bi stališče tudi sebi. A pri tem moram poudarjati kot katoliški duhovnik, da, kot navaden katoliški kristijan, da določevati ima o tem prvem in najvažnejšem znaku ljudske šole jedina kompetentna oblast, — in to je katoliška cerkev, kajti ona ima božje poslanstvo. Na tem stališči sloni naša družba, — in to je pravo to je rešilno za narod slovenski.

Če pomislite tisoč let nazaj, radostno gledate jutranjo zarijo, ki je zažarela med Slovenci, ko sta jim sv. brata Ciril in Metod oznanjevala „krst častni in slobodu zlatnu“. Blagovestnika nista oznanjevala samo sv. vero, bila sta tudi prvoboritelja pravicam slovenskega jezika, v katerem sta izobraževala rodove slovenske, da je tako lepo vspevala med njimi krščanska omika. To je kažipot naši družbi.

Naše šolstvo mora biti tudi narodno, to je bistveni pogoj za obstanek našega naroda. Za ta znak našega šolstva pa se borujemo, odkar se je vzdrnil naš rod. V tem obziru je naša šola pač prava trpinka-mučenica. Koliko napora je trebalo, da se je vsaj v nekaterih krajih osnovala na zdravi pedagogiški podlagi! Ali do najnovejših časov skoro ves aparat deloval na to, da bi se tujsčini pot pripravila v našo ljudske učilnice? In kakor hitro je ta v šoljame prevladati ter potisne materinščino v kot Gospôda! Problem o vspešnosti in nevspešnosti ljudskošolskega poduka v tujih jezikih bo še le tedaj ugodno rešen, ko zmaga pravica materinščine; a neovrgljiva je resnica, da je vspešen poduk le na podlagi materinega jezika.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Izkušnje z ameriškimi trtami.

(Konec.)

Praktičen, izkušen opazovalec tega ameriškega vinograda v Bizelji govori lahko takole: „Ameriška trta raste tudi na slabem, puštem svetu jako bujno; na ameriško trto na takem svetu cepljena evropska trta ne prevzame bujne rasti ameriške trte niti približnje, kar tudi ni, kakor že enkrat rečeno, potrebno, vendar se pa vzdrži in raste vsaj tako čvrsto, kakor bi na istem svetu evropska trta na svojih koreninah brez trtne uši rastla“.

Ako hočemo torej, da nam bodo na ameriške trte cepljene domače sorte dobro rodile, moramo jim gnojiti, to pa že celo na slabem svetu. No, gnojiti so pa morali na slabem svetu trtam tudi prej, ko trtne uši ni še bilo. Po dostih krajih na Štajarskem, Kranjskem itd. bi moralo vinogradstvo tudi brez trtne uši nehati — zaradi pomanjkanja redilnih snovi v zemlji in zaradi gnoja, s katerim bi jih nadomestili. Izkušnja v Bizelji uči do dobrega, da je v bodočnosti obstanek vinarstva najbolj 1. od ameriške trte odvisen, ker ona našo domačo trto vzdržuje, potem pa 2. od gnoja, kateri dela na ameriško trto požlahtnjeno evropsko rodovito ter jo obdrži rodovito.

Brez gnoja ne koristi nam ameriška trta nič razen v prav dobrem, po naravi gnojnem svetu. V bodočnosti bomo torej morali prilično malo vinograda gojiti, pa tega močno gnojiti, sploh prav pridno, intenzivno obdelovati. Znano pa je, da se na enem oralu prav dobro obdelanega vinograda lahko ravno toliko vina pridelata, kolikor na treh oralih slabo obdelanega, posebno ne gnojenega.

O opazovanji pokusnega ameriškega vinograda v Bizelji še nekaj. O jorkmadejri pravijo, da je le v gotovih, namreč dobrih, močnih zemljah trta us ne uniči, in da v takem svetu tudi dobro rodi brez vse požlahtnitve. No v Bizelji so šestletne jorkmadejre prav čvrste, da si nikakor tako, kakor solonis ali pa riparja, polne so pa tudi sicer manjih, pa vendar debelagodnih in kakor med sladkih grozdov. Tako se obnaša jorkmadejra v jako slabem svetu, pri veliki obilici uši po koreninah. V dobrem svetu, in osobito ob primerni gnojitvi uspevala bode torej kljub uši brez vsega dvoma prav dobro. Vipavci, kateri so prošlo leto samo iz Bizelja 22 sto sajenic jorkmadejre naročili, pogodili so torej prav, osobito ako jih bodo v močne, soldanaste (laporaste) lege sadili.

Opazovanje v Bizelji poučilo me je še o tem-le: Čem bolj človek ameriške trte presaja, tem slabše so. V trtnici vzgojene požlahtnjene ameriške trte ne rastejo, v vinograd presajene,

nikdar tako dobro, kakor pa takoj na stalno mesto v vinograd vsajene in še le tam v zeleno požlahtnjene trte. Zelena požlahtnitev, izvršena v meseci maji, je odločno najboljša. Najčvrstejše požlahtnitve dosežeš na ripariji, slabše že na jorkmadejri, najslabše na solonis. Opazovanje tega ameriškega vinograda v Bizelji poučilo me je tudi do dobrega, da nikakor ni dvomiti o našem vinogradarstvu, da se ohrani, toda treba je pravega razuma in vztrajnosti.

Sejmovi. Dne 18. oktobra pri sv. Treh Kraljih v slov. gor., v Podsredi, v Vojniku, pri sv. Marku nad Laškim trgom, v Mozirji in v Trbovljah. Dne 19. oktobra v Vidmu. Dne 21. oktobra v Celji, v Sevnici, pri sv. Petru pod sv. Petru pod sv. gorami. Dne 24. oktobra v Cirkovicah, v Ribnici in v Dramljah. Dne 25. oktobra na Bizeljskem.

Dopisi.

Od Sotle. (Okr. zastop.) [Konec.] Pred nekim časom je v seji župan slovensko ulogo čital, pa se je že oglasil tajnik, da slovensko ni vredno poslušati. In tako gre vse v redu naprej, ako je kako delo, bodi-si most čez potok ali kake ograje ob cesti, to se odda vse pod roko prijateljem. Tako še ni dolgo, je dal zastop neki most delati pa ni, kakor bi moral, dražbe razpisal, ampak je le oddal delo nekemu človeku, ki ni „naše gore list“. Most je dolg kake 4 metre, širok tudi blizo 4 metre in pozneje se je tisti podjetnik bahal, da mu je zastop do 500 gld. za-nj izplačal ali je to modro gospodarstvo? Taki delijo denar, ki nikakega davka ne plačujejo in je torej razvidno, kako da je varčen naš zastop. Okrajni zastop voli tudi okrajni šolski svet, ali kakega da naš izvoli, to je lahko umljivo in ti potem pritiskajo z vso silo na šole; tako sta sklenila okrajni šolski svet Brežiški in Kozjanski pred nekimi leti tajno in naročila tamošnjim gg. učiteljem, da naj z vso silo z nemščino pritiskajo v šoli, še celo petje naj bo nemško. Ako bi hotel pa celo pravdo tega zastopa razjasniti, moral bi pač celo knjigo napisati. Zatorej je sveta dolžnost, da prihodnjokrat bolj previdno volimo, in samo take može volit pošljemo, katerim ni samo za vino in smodke, ampak da jim je za napredek. Vam, kateri imate kak zaslužek pri cesti, ni se treba bati, da bi s tem ob zaslužek prišli; cesta se bo poznej tudi navažala in za to delo bode tudi dela treba. Posnemajmo druge zastope; kakor so Celjani premagali svoje zagrizence, tako bomo mi zmagali, ako bomo složni in si izvolili take može in gospode, katerim je za blagor ljudstva. Izvoliti moramo poštenega načelnika in bolj lehkotnega tajnika, kateri bo pogosto ceste pregledaval, ne pa le

ondi šel na cesto, koder bi mu kaka purica zadišala. Sedanji ni več za ta posel ter je že preokoren. Vas pa, predragi gospodje domoljubi, prosim, podpirajte, če z drugim ne, vsaj z lepimi sveti, tako da pridejo kmetje do pravega spoznanja, da se vsem oči odprejo ter svojo dosedanjo zмотo spoznajo. Kmet mora vse živiti, od berača do gospoda, mora pa tudi tiste pravice dobiti, katere mu grejo. In tako začnimo vsi tirjati svoje pravice, to je: slovensko se nam mora dopisavati od c. kr. sodnije in glavarstva, če ne, pa se lahko na višjem mestu pritožimo. Tisti pa, kojim je slovenščina zoperna, naj naš okraj zapustijo in naj grejo na Laško ali na Nemško ali kamor jim drago. Ako odločno postopamo vselej, potem bodo prevedeli, da smo možje, ne pa kukavice in ako dočakamo prihodnjih volitev, tedaj pokažimo, čegava da je Sotla, čegava je Sava; mi jo bomo branili, kdo jo če piti? Sotličan.

Iz Soštanja. (Pobirki po okr. volitvi.)

Ko so pred nekimi leti prebujeni Slovenci Velike Pirešice otrsli sovražni ptuji jarem, in pri občinski volitvi prevrgli Vervegov gospodstvo s torišča, zadela je britka žalost Celjske nemške šulvereinovece, ter so hitro zbornali svoj občni zbor v spodnji Hudinji. Tu so sklenili skrbno delovati za ponemčevanje slovenskih občin, posebno Velike Pirešice in Soštanjkega okraja. Soštanjki okraj je skoz in skoz zaveden in naroden, izvzame se le polovica Soštanjkega kočevja, kjer še ima Celjska svojat svoje zavetje in trije nemčurčki v Velenji. Za ta okraj je prevzel ponemčevanje in agitiranje pri raznovrstnih volitvah znani g. Negri iz Celja, ter je pred 3 leti vse svoje žile napel, da bi okolico Soštanjko, v kateri ima v velikem posestvu volilno pravico, pridobil za svojo gardo. Hitro pristopi njemu na pomoč neki kramarček v Družmirji, kot zvesti adjutant in pa znani nemški usnjarski strojar v Soštanji, kot sodelavec. Ti so zadnje dni pred občinsko volitvo delovali na vso moč, bilo je zvijač, prošelj, prigovarjanja, vina, smodk na cente, za to, da se ubogo narodno ljudstvo zbega in pregovori. Na dan volitve prihrulo je omenjeno trojstvo, kot srditi oroslani, med volilce. S kraja so grozili in poslednjič lepo prosili, naj se njim, ako ne v občinskem zastopu, prepusti vendar le v krajnem šolskem svetu večina. V veliki borbi zmagala je okolica Soštanjka pri občinski volitvi z večino, v krajni šolski svet izvolila pa je same vrle narodnjake in tako je pokazala, da je Slovenec lasten gospodar na svojej zemlji in nihče drugi. Mislil bi, dragi čitatelj, da je ta breca izmodrila mogočnega Negrija, ali varaš se. Kakor hitro se je letos slutilo, da bode razpisanje volitve za okrajni zastop Soštanjki, podvizali so se skrivaj preljubeznjivi nasprotniki, ter so reklamirali iz imenika velikih po-

sestnikov vse, kar se narodno zaveda, in še več, na pr. grófico Bianco pl. Adamovich, roj. Wickenburg, trg Velenjski itd. Pred dnevom volitve zastopnikov iz velikega posestva, napoti se skrbni g. Negri iz svojega nemčurskega Celja v Noviklošter, k tamošnjemu lastniku za potrebno pooblastilo k volitvi in priroma o tam po nekej zapuščeni in torej slabi občinski cesti Celjskega okraja, dasiravno je mogel konja in voz na mnogih krajih prenašati, v Velenje Tamkaj bi bil še rad svoje privržence pridobil. Na dan volitve sili v gostilničarja g. Bizjaka, koji bi rad z obema strankama glasoval, naj voli nasprotnike; ker pa njegov trud ne izda pristopi mu v pomoč znani naš nasprotnik, slovenske matere sin, g. Pavlinec in hajdi vsi trije na volišče! Pa groza in joj; na volišči najdejo večino narodno, žalostno ogledujejo od strani, popihajo iz volišča in sklenejo pogumno delovati pri drugih skupinah, kar poročamo v prihodnje.

Iz Čadrama. (Letina. Društvo.) [Konec.] Vsled tega se je tudi poročilo g. predstojnika našega društva za pozidanje nove farne cerkve zadnje kvat. nedeljo, dne 22. septembra nekako otožno zopet glasilo v oziru na doneske domačih faranov in povedalo se je, da je v zadnjih kvatrah društveno premoženje sicer narastlo za 639 fl. 47 kr., pa le po daru 300 fl. načelnika, po vplačanih obrestih 176 fl. in po darovih tujih dobrotnikov; med njimi je tudi 16 novih udov v goratej Solčavi, ki so za vsem darovali do 100 fl., med tem, ko so domači farani v zadnjih kvatrah le 65 fl. 27 kr. darovali. Društvo ima zdaj 8573 fl. po 6 %, 1900 fl. vzdržavnih obligacijah in 1000 v posojilnici po 5 % na obresti vloženi in 275 fl. s pismom zagotovljenih in glešta tedaj okoli 11.750 fl. gotovine. Predstojništvo in drugi vneti društveniki si veliko za napredek njegove prizadevajo, pa veliko faranov je še mrzlih, za to početje, čeravno bi lahko veliko darovali posebno oni v Oplotnici, ali pri teh dr. Weitlof ali njegov tako imenovani namestni škola nemškega šolskega društva, dr. Wolfhart vel nabral za liberalne namene, morebiti v enem dnevu, kakor domači g. župnik za božjo čas in oliko domačih in tujih ljudi v celem letu. Da pa za danes več ne omenjam o shodu, ki se je pri nas obhajal 25. avgusta v gostilni g. Kunaja po možeh nemškega šulvereina, došli iz Studencie, Poličan, Loč in Konjice, med katerimi pa razun dr. Wolfhart-a ni bilo 5 trdil Nemcev, rečem samo: Obilna je žetev tudi pri nas, pa za katoliško reč, ki Bogu v čast služi je le malo gorečih delavcev, ker ne pomislijo kaj da njim v pravo čast in blagor služi!

Od Drave. (Povodenj.) Prebivalstvo kraja Drave zna, kako hudo zopet njena povodenj ob obalih razsaja; pa naj še drugi svet izve: Drava

v svojem celem teku sem doli do Ptuja more biti ne povzroči toliko straha in škode, kakor nižje Ptuja do hrvatske meje — 2 milji daleč. Dne 11. in 12. je voda naraščala in v nedeljo, dne 13. t. m. je tako prihrula in pri sv. Marku levo obrežje tako trgala, da smo hiše podirali in z brunami v varnost bežali. Naj bo tukaj omenjeno, da smo predlani morali pred ravno tako povodnjo bežati že s 13imi hrami. To nedeljo, ko so ljudje k popoldanski božji službi šli, morali so možje bežati k vodi; eni so šli mlinov varovat; drugi stanovališč podirati; kakih 20 mož šlo je pa lepih dreves podirati in proč vozit, da le kaj rešijo! Nižje Ptuja — eno uro — od sv. Marka tje prek do sv. Vida — zopet eno uro širine — je eno morje! Dnes v ponedeljek, 14. oktobra prišla še je hujša in večja za 2 pednja. Čez Borlski most se nikdo ne upa. Čez Ptujski most nikdo ne sme. V trgategv je peljal g. A. proti Halozom okoli 20 delavcev, pa dnes ni smel v Ptuj čez most; šel je prosit na železnico, naj bi po železnem mostu smel iti, pa ne, še vlaki niso smeli voziti! Ti strašna voda! Danes proti večeru je že nekaj začela padati.

Iz Cirkovec. (Nemila smrt) nam je pokosila jednega izmed najboljših, najzavednejših in najodličnejših narodnih učiteljev na spodnjem Štajerskem. Našega neustrašnega, ne na desno, ne na levo, ni na zgoraj, ni na spodaj se ozirajočega Vidoviča ni več med živimi. Bolehal je že od nekdanj na želodec, tarnal in tožil, da mu noče nič kaj kuhati in prebavati; a z ozirrom na njegovo zdravo lice in krepko naravo se ni bilo bati nič hudega. Toda jeza, sovraštvo in prepir položili so že marsikoga v prezgodnji grob, in tako je bilo tudi, žal, z našim Vidovičem. Smrtni udarec mu je priletel od strani, od katere bi se bili najmanj nadejali! Tako dolgo se je rulo in rilo proti njemu, da mu je vsled nagle jeze in skrajne razburjenosti žolč vskipel, in bilo je po njem! V torek, dne 24. septembra, ob četrtna tri popoldne je izdihnil blago svojo dušo, 47 let star, v najboljši moški dobi svoji. Na preranem grobu njegovem joče in plače žalujoča in zapuščena udova s šestirimi otročiči, izmed katerih je najmlajši komaj pet tednov star. Porojen je bil rajni l. 1842 v Št. Vidu pod Ptujem, šolal se je v Ptuj in Mariboru, učiteljeval pri sv. Trojici v Halozah, Št. Vidu, Veliki Nedelji, v Središči, pri sv. Ropertu, sv. Urbanu, sv. Lenartu in sv. Benediktu v Slov. Gor., od jeseni l. 1878 pa kot nadučitelj na trirazrednici v Cirkovcah. Bil je na glasu kot marljiv in temeljit učitelj, vzgleden odgojevatelj, z glavo in srcem naroden učenik in v tem pogledu neomahljiv in neomajljiv, v svojem jedru iskreno vdan tovariš in učiteljsko društvo Ptujsko ni imelo zvestejšega in zanesljivejšega uda od njega. Da-si je bil pokojnik

zeló plemenitega in rahločutnega srca, vendar je na zunaj razodeval ne gledé na njegovo veliko postavo in njegov osoren in hreščeč glas, neko brezobzirnost, s katerim svojstvom se je ljudem prej zameril, kakor prikupil. Vse njegovo dejanje in nehanje je bilo dobro premišljeno, samó v izvrševanji svojih želj in namenov bil je nagel in odločen. Krivico in laž je sovražil iz dna svoje duše, po krivici napaden in obrekovan, branil se je srdito. V četrtek dne 26. septembra ob 11. uri dopoldne izročili smo njegovo truplo materi zemlji. Spremili so ga k zadnjemu počitku štirje duhovniki, oba domača gospoda, č. g. župnik Rath iz Št. Lovrenca in č. g. župnik Antolič s Ptujске gore, osemnajst učiteljev tovarišev, ki so mu zapeli v cerkvi ganljivo pesem: „Nad zvezdami“, pri odprtem grobu pa tolažilno in srce pretresujočo žalostinko: „Na grobéh“. Cirkovski ognjegasci pod poveljem g. trgovca Laha so ga nosili. Vdeležba pa od strani ljudstva ni bila nikakor taka, kakor bi jo človek pričakoval. Blagi gospod pa najpočiva v miru in obdržimo mu blag spomin!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Minister za drž. finance pl. Dunajevski, izdeluje novo postavo glede dohodnine. Prenaredbe je v tem oziru pač treba, toda bojimo se, da bode nam po novi postavi seči še globlje v žep. — V nedeljo, dne 20. oktobra bode skupno posvetovanje avstrijskih in ogerskih ministrov na Dunaji, najbrž o skupnem drž. proračunu za leto 1890. — Dež. zbor v Gradci je imel doslej že tri seje in je dež. glavar, grof Wurmbbrand naslikal v svojem govoru v prvi seji denarstveno stanje štaj. dežele lepo, skorej prelepo, kakor je naša misel. Dobro pa bi že bilo, ko bi v resnici tako bilo. — Knez Liechtenstein je sedaj tudi čast drž. poslanca odložil, češ, da bi ne bil rad svoji stranki na poti. Škoda toliko izvrstnega zgovornika katol. ljudstva in njegovih pravic! — Iz Celovca preseli se tamošnji slov. odvetnik, dr. Jak. Šegula v Novomesto na Kranjskem. Za Slovenca je pač težko, da se obdrži v javni službi pri tacih razmerah, kakor so sedaj na Koroškem. — V slovenskih ljudskih šolah na Koroškem imajo sedaj nove bukve, pa ne v slov., ampak v „Koroškem jeziku.“ Kaka neumnost in to na stroške dežele! — V Kranjskem dež. zboru niso še potrdili izvolitve g. Iv. Hribarja, poslanca za Ljubljano, ali ni dvoma, da jo bodo, če tudi le po nekolikem preiskovanji oddanih glasov. — Ljubljana plača vžitnine ali daca po 9000 gold. na leto v drž. kaso. — Učitelji imajo na Kranjskem nekaj nižjo plačo, kakor po večih drugih deželah in sedaj ima dež. zbor celo vrsto njih prošenj, naj se jim

vzviša. Menimo, da bi ne bila krivica. — V dež. odboru za Primorje sta dva italijanska in dva slovenska poslanca: dr. Abram in dr. N. Tonkli. Izvolitev zadnjega pa ni vsem po volji, raji bi bili imeli dr. Gregorčiča v odboru. — Podpore dobi slov. otroški vrt v Gorici od ministerstva 300 gld. Za otroke tamošnjih delalcev je ta „vrt“ velike koristi. — Petardistov še v Trstu niso vseh zaprli, kajti na predvečer godú Nj. veličanstva je vrgel tak še petardo pred kadetsko šolo. To je lepo domoljubje! — Za občinske volitve v Trstu se že pripravljaja slov. stranka, pa tudi italijanska. Zadnja hlina se sedaj nekaj bolj za avstrijsko, toda deni volka v ovčjo kožo, ostane ti vendar le volk! — Od madjarske vlade ruje se sedaj še z večjo silo zoper škofa v Djakovaru, dr. Strossmayerja ter polaga svojo roko že celo na dohodke škofa, češ, da jih razpravlja. Oj, oj! — Kardinal Haynald v Kalocsi je obhajal v torek, dne 15. oktobra svojo zlato sv. mešo, toda zavoljo bolezni celo na tihem. Lastnoročno pismo svitlega cesarja pa mu je bilo gotovo v tolažilo. — Primanjkljaja v ogerskem drž. proračunu je manj, kakor bi se nadjali, zamo za 404,399 gld. se ga računni. No če bode tako tudi na konci leta, tedaj bode pa že dobro!

Vunanje države. Knez Odescalchi v Rimu je prepustil sv. Očetu eno svojih posestev zato, ker so spravili njegovo in njegove sestre rodbino. Knez pa je sicer prijatelj vlade. — Crispi je rekel te dni v Palermi, da je kat. cerkev v Italiji prosta ter je nihče ne opovira v njenih pravicah. Da bi le bila resnica! — Kakor se kaže, niso Francozi posebno veseli zadnjih volitev; najbolj še jih je lahko vesela republikanska stranka t. j. sedanja vlada, ali njo grize menda vest, to se pravi, če je še imajo kaj! — Prejšnji srbski kralj, Milan biva sedaj v Parizu in pravi se, da mu življenje ondi prav ugaja. — V Nemčiji so imeli te dni, posebno v Berlinu, velike slovesnosti in so ruskemu carju kazali posebno veselje, v sreci pa ga menda niso imeli. Car je govoril le francoski in je poprek bilo znamenje, da ni rad prišel a da rad odide iz Nemčije. Čudno! — Nekam skrivnostno je to, da je bolgarski knez, princ Ferdinand, kar na naglem šel iz Sofije in sicer na Bavarsko. Med časom, ko ne biva knez v deželi, pa je prišel tje nek Rus, Dolgoruki ter občuje marljivo z nezadovoljenci. Stvar ne kaže kaj prida! — Srbska kraljica, Natalija, je bila že blizu 14 dni v Belemgradu a nje sin, mladi kralj Aleksander ni smel do nje, do svoje matere. Uni dan pa so ga vendar le pustili, da je eno uro bil pri njej. Čudne so vam to spletke! — Skupščina že zboruje in svet se poprašuje, kaj da kje ukrene gledé kraljice. — Iz Turčije se poroča, da ona ne misli na to, naj se prizna bolgarski knez. No se ve, da ima ona drugih

reči dovolj, da se ukvarja z njimi. Nereda ima dovolj doma, čemu bi se torej spodtikala na neredu drugje? — Na Kreti trpé sedaj kristjani veliko od turskih vojakov, gorjé mu, kogar so ujeli in je na sumu, da je bil na ustaji! — Iz Afrike ni posebnih poročil, pač se kaže, da je novi vladar ali neguš v Abisiniji popolnem na voljo Italije. Od nje si je bojda izprosil 5 milj. posojila. Nesrečnež, to mu bo hodilo kedaj drago! — V Braziliji, v južni Ameriki, bi radi republiko in čudno je, da se cesarjeva rodbina sama nič ne zoperstavlja tej misli. Nam se zato dozdeva, da ni veliko resnice na tem glasu, sicer pa je v Ameriki vse mogoče.

Za poduk in kratek čas.

Novi lovec.

Profesor Mayer je bil mož, ki je mislil, da je za vsako reč sposoben, zato je hotel biti tudi lovec. Kupil si je puško in lovsko obleko in ko se je v svoji novi lovski obleki v zrcalu ogledoval, smejal se je zadovoljno sam sebi in z nekim posebnim ponosom je vrgel svojo risanko na ramo. dasiravno še kaplje krvi ni bil ž njo prelil. Odkar se je namreč v svojih prostih urah bavil z lovom, imel še je le dvakrat priliko vstreliti, pa obakrat je zadel pred seboj stoječe drevo, mesto med drevjem bežečega zajca.

Med tem je napovedal bližnji grajščak velik lov v svojih šumah, kder so se tudi jeleni gojili, ter je tudi profesorja Mayerja povabil. Na ta veliki lov se je gospod profesor posebno lepo opravił upajoč, da morebiti celó jelena zadene. Ko bi obleka delala lovca, bil bi gotovo g. Mayer prvi lovec, kar se jih je pri grajščaku zbralo. Logar, ki je odkazoval lovcem stališča, je s posebnim veseljem opazoval novega lovca. „Ali bote mi odkazali ugoden kraj?“ vpraša gospod profesor logarja, ko mu namigne, naj gre ž njim.

„Najboljšega“, odgovori logar misleč si: „kder nam ne boš nobene škode delal“. Logar je postavil profesorja na kraj šume, ki se drži občinskega pašnika, in ta kraj je profesorju bil prav všeč; na eni strani je bil majhen potok, na drugi strani majhno grmovje, zadi gosta šuma in spredi lep travnik. Preden logar profesorja zapusti, reče še mu: „Semkaj prihaja često posebno velik jelen pit in na travnik se past.“

Dobre pol ure je že profesor čakal, puško a roki držeč in k potoku gledajoč, kamor bo gotovo skoro prišel veliki jelen pit.

Naenkrat zašumi nekaj zadi za profesorjem v grmovji, zato se on urno tje obrne. Grmovje se giblje, veje praščijo in med vejami se prikažeta dva rogova in med njima debela glava — gotovo tisti veliki jelen.

„Puf, puf!“

Sosedni lovec se oglasi vprašajoč: „Haló! je zadet?“

„Zadet, — velik jelen!“ veselo odgovori g. profesor.

Logar urno prihiti z nekaterimi lovci ustreljene živali gledat, tako da je bil poprej na mestu, kakor g. profesor, ki samega veselja ni znal, kaj bi počel. Še le robata kletvica logarjeva in navzočih lovecev gromoviti smeh so ga vzdramili.

Logar ves razburjen stopi pred profesorja rekoč: „Čestitam, g. profesor!“

„Ni vredno“, reče profesor; „ali je dobro zadet?“

Logar: „Dobro, samo da ne jelen, ampak občinski bik“.

Drugi teden so prinesle novine oznanilo: „Nova risanka je na prodaj. Več pové iz prijaznosti g. profesor Mayer“. J. S—a.

Smešnica 42. „Žena“, vpraša sodnik ostro kmetico, „žena, po kaj pa ste prišli dnes tožit moža, ne pa včeraj, ko je bil den za take tožbe?“ „Oj žlahni gospod“, odvrne kmetica, „saj bi bila rada, ali mož me je pretepel še le dnes v jutro.“

Razne stvari.

(Občni zbor.) Podružnica sv. Cirila in Metoda za Veliko Pirešico imela bode dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne, v gostilni g. Felicijana pri Mostnarji na Prešniku, svoj drugi letni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o Veliki skupščini, 2. razlaganje o knjižici sv. Cirila in Metoda, 3. sprejema novih udov, 4. prosta zabava. K obilni udeležbi vabi uljudno Odbor.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) za Slovenjigradec in okolico bode v nedeljo, dne 27. oktobra t. l. popoldne ob 4. uri v gostilni našega vrlega in vnetega narodnjaka g. Ivan Vivoda, dom. Friškovića v Št. Florijanu v Doliču, zborovala in prosi se za obilo vdeležbo.

(Družba sv. Mohorja) že razpošljila knjige svoje in sicer: Življenje Dev. Marije in sv. Jožefa 8. zv.; življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po besedah sv. evangelistov; občna zgodovina 13. zv.; fizika ali nauk v prirodi; slov. večernice 43. zv. in koledar za leto 1890. Ni dvoma, da bodo vsi udje teh knjig veseli.

(C. kr. pošta.) V Radgoni je prevzela vlada tamošnjo pošto v svojo skrb in bode od dne 1. novembra c. kr. pošta.

(Vinorejska šola) pri Mariboru je dobila nov napis, toda samo v nemškem jeziku. Se ve, da ji ga v slov. jeziku ni treba, saj bi potem ljudje znali, kje je vinorejska šola. Tega pa ni treba.

(Splošnja razstava.) V letu 1890. bode v Gradci splošnja razstava iz vse štajarske dežele. Nj. veličanstvo, svitli cesar ji bode pokrovitelj ali kakor se pravi, protektor.

(Železnica.) Brata Sulzbach, doma v Frankobrodu v Nemčiji, sta dobila dovoljenje, da izmerita svet za železnico iz Vohovja skozi Novo ves in Podplat v Rogatec. Na Slatini ne misli nihče, da bota le-ta brata tako srečna, kakor svoje dni Mojzes ob rdečem morji, enake krvi ne odreka pa jima tudi nihče.

(Vinogradnikom.) Naš rojak g. Edm. Planinšek ml. v Ptuji je izumil novo brizgalnico za škropljenje proti pogubno se razširjajoči strupeni rosi. Ta brizgalnica je vsled praktičnih poskušanj in jednoglasne sodbe strokovnjakov v Ptuji mnogo boljša in cenejša od dozdej rabljenih škropilnic, katere so morali posestniki vinogradov za dragi denar iz Nemčije naročevati.

(Neverjetno a vendar resnično.) Slavni štajarski deželni odbor, v katerem sedi cvet nemško-štajarskih liberalnih gospodov, namerava v Admontu na gorenjem Štajarskem ameriško trsnico napraviti in je prě potrebno zemljišče že najel! Ali hočejo posekane goreuje-štajarske planinske gozde v žlahtno vinsko trto zasaditi? Modri gospodje hočejo izgojiti tako ameriško trto, ki se ne bode samo trtni uši upirala, ampak tudi najhujšemu mrazu in najostrejši zimi kljubovala! Kaj li poreče k temu prvi strokovnjak, g. blizo Maribora?

(Povodenj.) Vsled neprestanega deževja in južnega vetra na Koroškem je Drava v Ptuji v ponedeljek, dne 14. t. m. za 3 m. in 75 cm, narasla, iz svoje struge stopila ter bližnje polje in sela, kakor: Breg, Budino, Spuhlo, Markovce in Šturmovce poplavila. V veliki nevarnosti je bil leseni Dravski most, ker je deroča voda desni breg z drevjem vred izpodnesla in most takí poškodovala, da je bil v nedeljo in v ponedeljak ves promet čez most ustavljen, zdaj pa je samó za ljudi odprt.

(Z Dobrne) se nam piše, da je letos tam tam bivalo 1135 topličarjev, med njimi 428 Štajarcev, 245 Ogrov, 118 Hrvatov, 47 Primorcev, 37 Kranjcev, 18 Čehov, 17 Korošcev, ostali bili so s Spodnjeavstrijskega, Gornjeavstrijskega, Tirolskega, Salcburškega, iz Galicije, Bosne, Hercegovine.

(Rop ali ka-li?) Na cesti iz Majšberka v Lešje so v jutro, dne 1. oktobra našli B. Planjšeka, posestnika v Koritnem, mrtvega in je skoraj gotovo, da so ga ubili ter mu vzeli denar. Zločincev še niso ujeli.

(Tatvina.) V Hardeku pri Ormožu ukradli so neznani tatovi pri posestnikih Horvatu, Kuhariču in Višlarju razno orodje in obleko.

(Samomor.) Dne 3. oktobra si je zavdala Urša Krajnc, kočarica pri sv. Rezaliji. Siroti se je zmešalo v glavi.

